

Pla d'enfortiment del català a la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili

*Aprobat per la Comissió de Política Lingüística el 31 de maig de 2023
i pel Consell de Direcció el 13 de juny de 2023*

1. INTRODUCCIÓ

El Pla d'enfortiment del català a la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la URV (PEC-FCEP) s'emmarca en el [Pla de política lingüística de la URV per al 2023-2026](#) (PPL-URV) i en el [Pla d'enfortiment de la llengua catalana en el sistema universitari i de recerca de Catalunya](#) (PEC).

D'una banda, el PPL-URV es proposa “millorar la capacitat lingüística durant la formació dels mestres d'educació infantil i primària i del professorat de secundària” (subobjectiu 2.5). En aquesta línia, preveu “elaborar i implementar un pla específic de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia per incrementar la competència i la consciència lingüístiques dels futurs mestres d'educació infantil i primària i del professorat de secundària” (actuació 2.5.1).

D'altra banda, el PEC incorpora l'objectiu de “millorar la capacitat lingüística en la formació del professorat no universitari” (1.3), amb actuacions específiques per impulsar el català en els graus de formació de mestres d'educació infantil i primària i, també, per millorar la formació inicial del professorat de secundària (p. 33-36). Algunes d'aquestes actuacions se centren en l'augment de la competència i de la sensibilització lingüístiques dels estudiants d'aquests ensenyaments.

El PEC-FCEP, igual com els dos plans esmentats a partir dels quals es genera, es fonamenta tant en el marc legal lingüístic com en els acords de política lingüística del sistema universitari i de recerca de Catalunya.

Pel que fa al marc legal, té com a referents bàsics l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la Llei de política lingüística i la Llei d'universitats de Catalunya, a més de l'Estatut de la URV. Aquest marc estableix que el català és la llengua pròpia i d'ús normal de les activitats universitàries (per exemple, l'article 35.1 de l'Estatut d'autonomia diu que “el català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament universitari”), preveu uns drets lingüístics i disposa que les universitats adoptin mesures de política lingüística per promoure el català.

Sobre els acords en matèria de política lingüística, el Document marc de distribució funcional de llengües a la URV (aprobat pel Claustre el 2021) aposta per l'ús del català als ensenyaments de grau i de màsters professionalitzadors. En l'àmbit de sistema, a més del PEC, cal fer referència a l'Acord del Consell Interuniversitari de Catalunya sobre la garantia de la llengua de docència de l'activitat acadèmica de les universitats catalanes (2021).

Més enllà d'aquests marcs, és rellevant situar aquest pla en un context sociolingüístic de retrocés en l'ús social de la llengua catalana, que ha motivat que la Generalitat de Catalunya impulsi el Pacte Nacional per la Llengua. Més que mai, la universitat i el sistema de recerca s'erigeixen com a àmbits estratègics clau. Per això calen mesures efectives per enfortir el català com a llengua acadèmica a la docència, la recerca i la transferència de coneixement, per tal que tinguï garanties de seguretat en un entorn com l'universitari, d'internacionalització creixent.

En aquest sentit, l'àmbit educatiu és especialment estratègic per a la política lingüística del país. Per això la URV, com a universitat pública, té una clara responsabilitat a l'hora de formar els futurs mestres i professionals de l'educació. Tal com recull l'informe *Un marc sociolingüístic igualitari per a la llengua catalana*, del Pacte Nacional per la Llengua, "les institucions de socialització secundària com l'escola són vitals per generalitzar el coneixement de la llengua catalana en el conjunt de la població i, doncs, per garantir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social en un marc de plurilingüisme social equitatiu i sense relacions de dominació entre parlants". Els professionals de l'educació han de ser models de llengua, tant pel que fa a la qualitat com pel que fa a l'ús. Per això és important que tinguin un alt nivell de competència en català (escrit i oral) i, també, un nivell adequat de consciència lingüística, la qual cosa implica conèixer el paper de la llengua en el model escolar de Catalunya i les conductes lingüístiques que s'ajusten més a aquest model.

El PEC-FCEP, doncs, es proposa per primera vegada fer una actuació de planificació lingüística específica en aquest àmbit a la URV. L'objectiu principal és enfortir el català a la Facultat, tant pel que fa a la competència i la consciència lingüística dels universitaris que en formen part com pel que fa als usos lingüístics del centre. El document s'estructura en 4 objectius i 21 actuacions, que incorporen els agents implicats i indicadors d'assoliment. El període d'aplicació és del setembre de 2023 al juny de 2026, i el seguiment anirà a càrrec de la Comissió de Política Lingüística, conjuntament amb l'equip deganal.

Els destinataris de les actuacions són el PDI, el PAS i els estudiants de la Facultat, especialment els relacionats amb els ensenyaments que formen els futurs professionals de l'educació: graus en Educació (Infantil, Primària i Social) i en Pedagogia, i màster en Formació del Professorat d'ESO, Batxillerat, FP i Ensenyaments d'Idiomes.

Finalment, cal dir que el Pla ha estat aprovat per la Comissió de Política Lingüística de la URV el dia 31 de maig de 2023 a partir d'una proposta treballada per la Subcomissió d'Elaboració del Pla d'Enfortiment del Català a la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la URV.¹ Posteriorment el document també ha estat aprovat pel Consell de Direcció de la URV el 13 de juny de 2023.

¹ La Subcomissió ha estat integrada per José Antonio Moreno (president de la Comissió de Política Lingüística), Mar Camacho (representant de la Facultat a la Comissió de Política Lingüística), Carme Garcia Yeste (comissionada de Relacions amb el Departament d'Educació i vicedegana de la Facultat), Sandra Gilabert (coordinadora del doble grau en Educació Infantil i Primària a Sescelades), José Luis Lázaro (coordinador dels graus en Educació Infantil i Primària a Sescelades), Carme Mariné (assessora LIC), Ramon Palau (coordinador del màster en Formació del Professorat), Miquel Àngel Pradilla (membre de la Comissió de Política Lingüística), Míriam Segura (coordinadora dels graus en Educació al campus Terres de l'Ebre), Cristina Valls (coordinadora del grau en Educació Infantil al Baix Penedès) i Jordi de Bofarull (secretari de la Comissió de Política Lingüística).

2. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ

En aquest apartat es consignen la informació i els indicadors disponibles que poden ajudar a descriure el punt de partida del pla.

2.1. LLENGUA DE DOCÈNCIA A LA FACULTAT

Les dades disponibles de llengua de docència mostren que el català és majoritari als graus i als màsters professionalitzadors, i minoritari en la resta de màsters. Això es desprèn tant de l'idioma de docència declarat a la guia docent de cada assignatura (quadre 1) com a la informació que figura a la web de les titulacions (quadre 2).² D'altra banda, una enquesta feta als estudiants de la URV sobre la llengua de docència el curs 2015-16 (quadre 3) també projectava un ús majoritari del català als graus de la Facultat.

Quadre 1. Percentatge de llengües de docència als ensenyaments de la FCEP del curs 2022-23 segons les dades UNEIX

Titulació	Català	Castellà	Anglès
Grau en Educació Social	94,1%	5,9%	
Grau en Pedagogia	100%		
Grau en Psicologia	85%	15%	
Grau en Educació Infantil	100%		
Grau en Educació Infantil (Terres de l'Ebre)	95,1%		4,9%
Grau en Educació Infantil (Baix Penedès)	95,5%	4,5%	
Grau en Educació Primària	95,9%		4,1%
Grau en Educació Primària (Terres de l'Ebre)	91%		9%
Doble grau en Educació Infantil i Primària	89,3%		10,7%
Doble grau en Educació Infantil i Primària (Terres Ebre)	84,7%		15,3%
Màster en Formacio del Professorat	92,7%	4,1%	3,2%
Màster en Psicologia General Sanitària	88,8%	11,2%	
Màster en Tecnologia Educativa (coord.: URV)	6,8%	86,4%	6,8%
Màster en Educació en Territoris Rurals (coord.: UB)		100%	

Font: Gabinet del Rector de la URV

Quadre 2. Percentatge de llengües de docència als ensenyaments de la Facultat segons el web de la URV

Titulació	Català	Castellà	Anglès
Grau en Educació Social	85%	15%	
Grau en Pedagogia	85%	15%	

² En aquest segon cas, en què es projecten uns índexs més baixos per al català, la informació es va obtenir l'any 2020 a partir de les dades facilitades pel centre després de validar o esmenar els percentatges d'idiomes que s'havien fixat en implantar les titulacions.

Grau en Psicologia*			
Grau en Educació Infantil	85%	10%	5%
Grau en Educació Primària	80%	10%	10%
Doble grau en Educació Infantil i Primària	80%	5%	15%
Màster en Formació del Professorat	60%	30%	10%
Màster en Psicologia General Sanitària	80%	20%	
Màster en Tecnologia Educativa**	8%	80%	12%
Màster en Educació en Territoris Rurals*			

Font: Gabinet de Comunicació i Màrqueting de la URV

* Al web no apareixen percentatges, sinó la informació "català i castellà".

** A la informació del percentatge de català i anglès hi apareix la paraula "optatiu".

Quadre 3. Ús del català a la docència dels graus de la FCEP segons una enquesta feta als estudiants el curs 2015-16

Grau	Docència en català
Educació Social	95,4%
Pedagogia	85,7%
Psicologia	85,7%
Educació Infantil Sescelades	100%
Educació Primària Sescelades	71,8%
Educació Infantil Terres de l'Ebre	100%
Educació Primària Terres de l'Ebre	100%
Educació Infantil Baix Penedès	94,4%
Doble grau Educació Infantil i Primària	80,0%

Font: Servei Lingüístic i de Publicacions de la URV

2.2. CONTINGUTS DE LLENGUA EN ELS PLANS D'ESTUDIS

Els graus en Educació de la Facultat no inclouen cap assignatura en què calgui acreditar coneixements de català, ni tampoc cap en què s'imparteixin continguts sociolingüístics sobre l'ús de la llengua catalana en l'educació.

El màster en Formació del Professorat tampoc no inclou tampoc, si més no de moment, cap assignatura obligatòria sobre coneixements de català ni sobre continguts sociolingüístics de sensibilització en l'ús de la llengua a l'ensenyament (només en el cas de l'especialitat de català hi ha un bloc d'una assignatura, Complementes de Formació Disciplinària en Llengua i Literatura Catalanes, on es valoren continguts gramaticals).

2.3. CONEIXEMENT DE CATALÀ DELS ESTUDIANTS D'EDUCACIÓ

Els resultats de les proves diagnòstiques de català fetes als estudiants del primer curs del grau en Educació indiquen que gairebé la meitat dels alumnes no atenyen un nivell de coneixement de C1 en llengua catalana.

Al quadre 6 es reporten els resultats d'aquestes proves, fetes pels estudiants de primer dels graus en Educació Infantil i Primària de la URV (campus de Catalunya, Terres de l'Ebre i Baix

Penedès) a l'octubre de 2022. Les proves van ser organitzades pel Servei Lingüístic i de Publicacions de la URV en col·laboració amb la Facultat, a partir d'una prova elaborada per diversos serveis lingüístics universitaris amb facultats d'Educació, entre els quals el de la URV.

La prova consta d'una part escrita (1 h 35 min) i una part oral (6 min). L'escrita comprèn uns exercicis gramaticals (resposta múltiple de 60 ítems de contingut ortogràfic, morfosintàctic i lèxic) i una tasca d'expressió escrita, consistent en la redacció d'un correu electrònic formal on es valoren aspectes textuais i gramaticals. La part oral conté una intervenció monologada (3 min) i una conversa a partir de preguntes (2 min).

Els criteris d'èxit de la prova són del 70% per a les tasques d'expressió escrita i oral, i del 55% per a la part gramatical; el criteri d'èxit general és el 65% (no cal superar totes les àrees perquè es consideri aprovada). Els resultats s'aporten als estudiants de manera individual dividits per cadascuna de les tres àrees (expressió escrita, gramàtica i expressió oral), de manera que l'estudiant sap si en cada àrea ha assolit el nivell C1 o no, a més d'una valoració general.

Quadre 6. Resultats de les proves diagnòstiques de català als estudiants de 1r d'Educació de la URV el curs 2022-23

2022-23	
Participants	245
C1 global assolit	53%
C1 oral assolit	84,5%
C1 escrit assolit	43,7%
C1 gramàtica assolit	19,6%

Font: Servei Lingüístic i de Publicacions de la URV

3. OBJECTIUS I ACTUACIONS

El pla es concreta en els objectius i les actuacions següents:

Objectiu 1. Millorar la capacitació en llengua catalana en la formació dels futurs professionals de l'educació

Actuació 1.1. Diagnosticar el nivell de català dels estudiants de primer dels graus en Educació Infantil i Primària, per tal que puguin millorar-ne la competència al llarg dels estudis (i, en la mesura que sigui possible, ampliar-ho a altres graus).

Calendari: a principi de cada curs acadèmic

Agents implicats: coordinacions dels graus en Educació Infantil i Primària dels diferents campus / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: resultats de la prova

Actuació 1.2. Oferir grups de C2 de català per als futurs professionals de l'educació que estudien a la URV.

Calendari: cada curs acadèmic

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre d'estudiants que fan el curs / nombre d'estudiants que acrediten el C2

Actuació 1.3. Organitzar tallers breus específics de llengua catalana per als estudiants que no superen la prova diagnòstica de primer.

Calendari: cada segon quadrimestre

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre d'estudiants que fan la formació

Actuació 1.4. Difondre entre els estudiants recursos específics per al seu futur perfil professional perquè millorin la competència en llengua catalana.

Calendari: cada curs

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre de recursos difosos

Actuació 1.5. Incorporar l'avaluació de la competència lingüística, amb criteris consensuats, en l'avaluació de les activitats i proves de les assignatures.

Calendari: cada curs

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre d'assignatures en què s'aplica

Actuació 1.6. Incorporar la competència en llengua catalana dins la valoració de les pràctiques que fan els tutors de l'escola i de la universitat.

Calendari: cada curs

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: rúbrica de valoració creada i aplicada

Actuació 1.7. Modificar els plans d'estudis dels graus en Educació per garantir la competència suficient en llengua catalana dels estudiants.

Calendari: durant el període del pla

Agents implicats: equip deganal

Indicador: aprovació de nous plans

Objectiu 2. Promoure entre els futurs professionals de l'educació actituds i hàbits lingüístics favorables a l'ús del català

Actuació 2.1. Organitzar tallers breus de sensibilització lingüística per als futurs professionals de l'educació.

Calendari: cada curs

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre d'estudiants que fan la formació

Actuació 2.2. Fer constar la superació dels tallers de sensibilització lingüística en els títols.

Calendari: cada curs

Agents implicats: equip deganal / Servei de Gestió Acadèmica

Actuació 2.3. Difondre entre els estudiants recursos audiovisuals per reforçar-ne la consciència lingüística i la responsabilitat en l'ús i la qualitat de la llengua.

Calendari: cada curs

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre de recursos difosos

Actuació 2.4. Implementar a la Facultat les actuacions que emprengui el sistema universitari en aplicació del PEC per impulsar la cultura en català en la formació de mestres.

Calendari: durant el període del pla

Agents implicats: equip deganal / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre d'actuacions empreses

Actuació 2.5. Incorporar, en la valoració de les pràctiques dels tutors de l'escola, l'ús habitual del català en la interacció amb els alumnes i la resta de la comunitat educativa del centre de pràctiques.

Calendari: cada curs

Agents implicats: coordinacions dels ensenyaments implicats / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: rúbrica de valoració creada i aplicada

Actuació 2.6. Incorporar continguts sociolingüístics en la programació de totes les especialitats del màster en Formació del Professorat en la línia que s'estableixi al sistema universitari.

Calendari: a partir del curs 2023-24

Agents implicats: coordinació del màster

Indicador: continguts incorporats

Objectiu 3. Enfortir la presència del català en els usos institucionals (docents i no docents) a la Facultat

Actuació 3.1. Garantir que el català sigui la llengua majoritària d'ús docent als graus i màsters professionalitzadors que depenen de la FCEP.

Calendari: durant el període del pla

Agents implicats: equip deganal / Comissió de Política Lingüística

Indicador: percentatges de llengua de docència

Actuació 3.2. Millorar la disponibilitat i la fiabilitat dels indicadors lingüístics a la Facultat, i incorporar als formularis de TFG i TFM una casella per indicar la llengua en què es du a terme.

Calendari: durant el període del pla

Agents implicats: -equip deganal / CRAI Sescelades / Servei de Gestió Acadèmica / Gabinet del Rector / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre d'indicadors complets disponibles

Actuació 3.3. Organitzar formacions perquè el PAS i el PDI de la Facultat adopti hàbits favorables al català que contribueixin a augmentar-ne l'ús.

Calendari: a partir del curs 2024-25

Agents implicats: equip deganal / Servei Lingüístic i de Publicacions

Indicador: nombre de persones que fan la formació

Actuació 3.4. Promoure que els TFG d'Educació i els TFM de Formació del Professorat es facin en català.

Calendari: durant el període del pla

Agents implicats: equip deganal / Comissió de Política Lingüística

Indicador: mesures de promoció

Objectiu 4. Millorar la informació sobre la política lingüística universitària entre el PDI, el PAS i els estudiants de la Facultat

Actuació 4.1. Informar el PDI i el PAS de la Facultat sobre els acords de política lingüística que els afecten, tant al personal actual com a les noves incorporacions.

Calendari: cada curs

Agents implicats: equip deganal / Comissió de Política Lingüística

Indicador: nombre de sessions o comunicacions

Actuació 4.2. Informar l'alumnat de la Facultat sobre la política lingüística a través d'un espai específic al web del centre, de les xarxes socials i de comunicacions específiques.

Calendari: a partir del curs 2023-24

Agents implicats: equip deganal / Comissió de Política Lingüística

Indicador: publicació de l'espai web / nombre de comunicacions emeses

Actuació 4.3. Informar sobre política lingüística a les sessions de benvinguda dels estudiants i en sessions específiques d'hores d'assignatures, i incloure-hi referències en les comunicacions d'acollida del Deganat.

Calendari: cada curs

Agents implicats: equip deganal / Comissió de Política Lingüística

Indicador: nombre de sessions

Actuació 4.4. Organitzar un Cafè de Llengües en cadascun dels campus que acull estudis d'educació per presentar-hi el pla.

Calendari: a partir del curs 2023-24 (un Cafè per curs)

Agents implicats: equip deganal / Comissió de Política Lingüística

Indicador: nombre de sessions